

Turecko na hraně a za branami

Miloš Balabán

Nizozemská vláda se rozhodla i za cenu zhoršení vztahů s Tureckem nepřipustit na svém území kampaň zaměřenou na příslušníky turecké menšiny s cílem získat je pro podporu zavedení prezidentského systému šitého na míru prezidentu Erdoganovi v nadcházejícím referendu. Musela to udělat i s přihlédnutím k tomu, že ve středu čekají zemi parlamentní volby, kde má šanci na vítězství strana Geerta Wilderse se svojí protiimigrační a protiislámskou orientací. K rozdmýchání vášní a znejistění obyvatel ovšem již pokus o přenesení turecké vládní propagandy do ulic, a to nejen nizozemských měst, stačil. Erdogan přitom fakticky pomáhá nejen Wildersovi, ale i dalším krajně pravicovým a populistickým stranám v celé Evropě, hlavně v Německu a Francii. Domnívám se ale, že musel dobře vědět, jaké kontroverze turecký politický útok vyvolá. Mohou se totiž na domácí scéně velmi hodit.

Po neúspěšném letním puči se represe kvůli údajné příslušnosti k údajnému osnovateli puče Fethullahu Gülenovi dotkly přímo či zprostředkovaně až miliónu lidí. „Čištění“ státních i nestátních institucí lze klidně přirovnat k honu na čarodějnice. Dějí se věci nevídané. Turečtí generálové a důstojníci ze členského státu NATO žádají o politický azyl v jiném členském státu a propuštění profesori z tureckých vysokých škol hledají angažmá na evropských univerzitách, včetně naší Univerzity Karlovy.

Jenže čistky ještě prohlubují mnohé potíže, do kterých se Turecko dostalo: slepá ulička v řešení kurdské otázky, ekonomický propad reprezentovaný pádem turecké liry, zpomalení ekonomiky ze skoro devíti procent v roce 2011 na loňská tři procenta, růst nezaměstnanosti, která dosahuje už téměř dvanácti procent, a v neposlední řadě prudké zhoršení bezpečnostní situace s řadou krvavých teroristických útoků.

Nemalá část společnosti také vyjadřuje nespokojenost s další islamizací země, což může prezidentský systém ještě umocnit. K vypuštění páry z přetopeného hrnce proto může přijít vhod „vyrobit“ z Evropy obraz nepřítele, ať to stojí, co to stojí.

Evropa se tak znovu přesvědčuje, že Turecko je bohužel nepříliš spolehlivý partner. V kontextu dění na Blízkém východě i toho, že na Turecku závisí vnitřní bezpečnost EU díky „protiuprchlické“ dohodě, to není moc povzbudivé.

A může být i hůř. Nelze brát na lehkou váhu úvahy, které se v Turecku objevují na vládní a expertní úrovni: Turecku je třeba navrátit jeho dřívější mocenskou váhu, třeba i tím, že se zpochybní hranice Turecka nespravedlivě stanovené po první světové válce. A horizont takových úvah? Rok 2023, kdy bude Turecko slavít sté výročí založení republiky.

To by měl být prezident Erdogan, jako již autokratický vůdce, teprve čtvrtý rok ve funkci prezidentského období začínajícího v roce 2019...

To, co se děje v Evropě dnes, je tudíž jen začátkem dalšího velkého evropského bolehlavu. Zbývá jen věřit, že se tomu věnuje v Bruselu a v dalších evropských metropolích zvýšená pozornost. Hlavně u těch, co se zabývají hybridním válčením a nepřátelskou propagandou.

(Autor je bezpečnostní analytik)